

שונות		תוחלת	פונקציית הסתברות	התפלגות
pq		p	פיימ - $Mx(t) = q + e^t$	ברנולי : ניסוי שהסתברות להצלחה היא p ולכישלון q
$n \cdot p \cdot q$		$n \cdot p$	פיימ: $Mx(t) = (q + pe^t)^n$ $P(X=k) = \binom{n}{k} p^k q^{n-k} X \sim Bin(n, p)$	בינומית - סידרה של n ניסויי ברנולי בלתי תלויים, עם הסתברות הצלחה p, מודד את מספר ההצלחות
q/p^2		$1/p$	פיימ: $Mx(t) = e^t p(1 - e^t q)^{-1}$ $P(X=k) = q^{k-1} p X \sim Geo(p)$	גיאומטרית - סידרה של n ניסויי ברנולי בלתי תלויים עם הסתברות הצלחה p, מודד את מספר הניסויים עד ההצלחה הראשונה
λ	λ		$P(X=k) = \frac{e^{-\lambda} \lambda^k}{k!} X \sim Pois(\lambda)$	פואסונית - מודד את מספר המכוניות שעברו עד זמן k כאשר המכוניות באות בקצב של λ מכוניות ליחידת זמן בממוצע
$Cov(x_i, x_j) = \text{inp}_i p_j$	$E(x_i) = n \cdot p_i$	$P(X_1 = n_1, X_2 = n_2, \dots, X_k = n_k) = \frac{n!}{n_1! n_2! \dots n_k!} p_1^{n_1} p_2^{n_2} \dots p_k^{n_k} X \sim Mult(n, p_1, p_2, \dots, p_k)$		מולטינומית - מבצעים n ניסויים בלתי תלויים שלכל אחד מהם יתכנו k תוצאות אפשריות עם הסתברות $p_1, p_2, \dots, p_k$ מודד את מספר התוצאות מכל סוג
$(X) = \frac{(b-a)^2}{12}$	$E(X) = \frac{b+a}{2}$	$Mx(t) = \frac{e^{tb} - e^{ta}}{t(b-a)}$ פיימ: $p(c \leq x \leq d) = \frac{d-c}{b-a}$	$f_X(x) = \begin{cases} \frac{1}{b-a} & x \in [a, b] \\ 0 & otherwise \end{cases}$	יוניפורמית - בחירה של נקי אקראית בין a ל-b $F_X(x) = \begin{cases} 0, & x \leq a \\ \frac{x-a}{b-a}, & a \leq x \leq b \\ 1, & x \geq b \end{cases}$
$Var(X) = \frac{1}{\lambda^2}$	$E(X) = \frac{1}{\lambda}$ $E(X^2) = \frac{2}{\lambda^2}$	$y = \min(x_1 \dots x_n), x_i \sim \exp(\lambda)$ $y \sim \exp(n\lambda)$	$Mx(t) = \frac{\lambda}{\lambda - t}$ פיימ: $f_X(x) = \begin{cases} \lambda e^{-\lambda x} & x \geq 0 \\ 0 & אחרת \end{cases}$	$F_X(x) = \begin{cases} 1 - e^{-\lambda x} & x > 0 \\ 0 & x \leq 0 \end{cases}$ אקספוננציאלית
$F_z(a) = P(Z \leq a) = \Phi(a)$ $P(a \leq Z \leq b) = P(Z \leq b) - P(Z \leq a) = \Phi(b) - \Phi(a)$ $\Phi(-a) = 1 - \Phi(a)$ $P(-a \leq Z \leq a) = 2\Phi(a) - 1$	חישוב הסתברויות	$E(X) = \mu$ $Var(X) = \sigma^2$	$z = \frac{x - \mu}{\sigma} \sim N(0,1)$:זנא $x \sim N(\mu, \sigma^2)$:זנא $f_X(x) = \frac{1}{\sigma \sqrt{2\pi}} e^{-(x-\mu)^2/2\sigma^2}$ $P(X \leq b) = P\left(\frac{X - \mu}{\sigma} \leq \frac{b - \mu}{\sigma}\right) = P\left(Z \leq \frac{b - \mu}{\sigma}\right) = \Phi\left(\frac{b - \mu}{\sigma}\right)$	נורמלית $X \sim N(\mu, \sigma^2)$
$Var(X) = \frac{n}{\lambda^2}$	$E(X) = \frac{n}{\lambda}$	$P(Z < z) = 1 - \sum_{k=0}^{n-1} \frac{e^{-\lambda z} (\lambda z)^k}{k!}$	$f_X(x) = \begin{cases} \frac{\lambda e^{-\lambda x} (\lambda x)^{n-1}}{\Gamma(n)} & x \geq 0 \\ 0 & otherwise \end{cases}$	Gamma $\sim Gamma(n, \lambda)$

נוסחאות חשובות:

<p>הגדרות: פרמטר - קבוע המאפיין את האוכלוסייה. לדוגמה: תוחלת, שונות, מקסי. * סטטיסטי - ביטוי כמותי הניתן לחישוב כפונקציה של התצפיות (ממוצע, סטיית תקן). - תלוי בדברים ידועים בלבד. * אמד - סטטיסטי שבעזרתו נאמוד פרמטר של התפלגות. * אומדן - הערך המיספרי של האמד עבור מדגם נתון.</p>	$Cov(x_1, x_2) = 0 \Leftrightarrow X_1, X_2 \text{ ת"ב}$ $Cov(x_1, x_2) = E(x_1 \cdot x_2) - E(x_1) \cdot E(x_2)$	$Var(X) = E(X^2) - [E(X)]^2$ $E((x - E(x))^2) = Var(x)$ $Var(\bar{x}) = \frac{\sigma^2}{n}$ $f_x(x) = \frac{dF(x)}{dx}, p(X < x) = F(x)$	$z = \max(x_1, \dots, x_n) \Rightarrow f_z(z) = n[F_x(x)]^{n-1} \cdot f_x(x)$ התפלגות של מקסימום של מדגם
			התפלגות של מינימום: $f_z(z) = n[1 - F_x(x)]^{n-1} \cdot f_x(x)$
			תוחלת של אינדיקטור: $E(I_A) = E(I_A^2) = P(A)$

קריטריונים לבחירת אמד:

אמד חסר הטייה:

אמד $\hat{\Theta}$ ל- Θ יקרא אמד חסר הטייה אם $E(\hat{\Theta}) = \Theta$

• א.ח.ה ל- μ (תוחלת): $\hat{\mu} = \bar{X}$

• א.ח.ה ל- $\sigma^2 = \frac{\sum (Xi - \bar{X})^2}{n-1}$ אם התוחלת נתונה: $\sigma^2 = \frac{\sum (Xi - \bar{X})^2}{n}$

• בחירה בין 2 א.ח.ה: אמד $\hat{\Theta}_1$ עדיף על- $\hat{\Theta}_2$ (כאשר שניהם א.ח.ה) אם $Var(\hat{\Theta}_1) \leq Var(\hat{\Theta}_2)$

• אח"ה למ"מ מעריכי: $x_i \sim \exp(\lambda)$ מומנט אוכלוסיה: $\mu = e(x) = 1/\lambda$, אמד של מומנט:

$$\frac{1}{\hat{\lambda}} = \bar{x} \Rightarrow \hat{\lambda} = \frac{1}{\bar{x}} \cdot \hat{\mu} = \frac{\sum x_i}{n} = \bar{x}$$

שיטות אמידה:

שיטת המומנטים:

• מומנט של אוכלוסייה: המומנט ה- K של X מסומן μ_x : $\mu_k = E(x^k)$

• מומנטים מדגמיים: המומנט ה- K של המדגם מסומן ב- $\hat{\mu}_k$: $\hat{\mu}_k = \frac{\sum x_i^k}{n}$

• $\hat{\mu}_k$ הוא א.ח.ה ל- μ_x .

• שלבים למציאת אמד בשיטת המומנטים:

1. מציאת מומנט האוכלוסייה.
2. מציאת אמד למומנט האוכלוסייה (מומנט המדגם).
3. מומנט האוכלוסייה = אמד למומנט האוכלוסייה.
4. חילוץ האמד.

אמדים בשיטת המומנטים:

M.S.E:

• בהינתן $\hat{\Theta}$ אמד ל- Θ : $MSE_{\hat{\Theta}}(\Theta) = [E(\hat{\Theta} - \Theta)]^2$

• נוסחא חישובית: $MSE_{\hat{\Theta}}(\Theta) = Var(\hat{\Theta}) + [Bias_{\hat{\Theta}}(\hat{\Theta})]^2$

• $Bias_{\hat{\Theta}}(\hat{\Theta}) = E(\hat{\Theta}) - \Theta$ אם $\hat{\Theta}$ א.ח.ה $= 0$

• קריטריון: נעדיף אמד $\hat{\Theta}_1$ על $\hat{\Theta}_2$ אם:

$$MSE(\hat{\Theta}_1) \leq MSE(\hat{\Theta}_2)$$

אמד נראות מקסימלי (א.נ.מ.):

1. נמצא $f_{\Theta}(x_i)$

2. נכתוב: $L(\Theta) = f_{\Theta}(x_1, \dots, x_n) = \prod f_{\Theta}(x_i)$

3. במקרה ונח יותר לחשב נעבור ל: $\ln(L(\Theta))$

• $\ln(x^\alpha) = \alpha \ln(x)$, $\ln(e^x) = x$, $\ln(\prod) = \sum(\ln)$

4. נמצא מקסימום על ידי גזירה לפי Θ והשוואה ל-0.

5. נוודא שהנקודה היא מקסי' על ידי גזירה שנייה קטנה מ-0.

אמדים בשיטת א.נ.מ.:

<p>בדיקת השערות חד צדדיות עבור מ"מ נורמלי:</p> $z \sim N(0,1), z = \frac{\mu - x}{\sigma} \Leftarrow x \sim N(\mu, \sigma^2) \quad .1$ $z_n = \frac{\sqrt{n}(\bar{x} - \mu)}{\sigma} \sim N(0,1), \Leftarrow x_1 \dots x_n \sim N(\mu, \sigma^2) \quad .2$ $z_n = \frac{\sqrt{n}(\bar{x} - \mu)}{\sigma} \rightarrow N(0,1), \Leftarrow x_1 \dots x_n \sim F \quad .3$	<p>סוגי טעויות (עבור השערות פשוטות):</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td></td> <td>H1 הנוכח</td> <td>H0 הנוכח</td> </tr> <tr> <td>טעות מסוג 1</td> <td>עוצמה</td> <td>דחיית H0</td> </tr> <tr> <td>רמת ביטחון</td> <td>טעות מסוג 2</td> <td>קבלת H0</td> </tr> </table> <p>שגיאה מסוג 1: $P(R H0) = P_{H0}(R)$ שגיאה מסוג 2: $P(\bar{R} H1) = P_{H1}(\bar{R})$</p>		H1 הנוכח	H0 הנוכח	טעות מסוג 1	עוצמה	דחיית H0	רמת ביטחון	טעות מסוג 2	קבלת H0	<p>פונקציה עוצמה - $(\pi(x))$ - ההסתברות תחת H0 לחדות את H0 - $P_{H0}(R)$.</p> <p>α - רמת מובהקות: ערך המביא את פונקציה העוצמה למקסימום (= ההסתברות לטעות מסוג 1) * בהינתן 2 גישות לבדיקת השערות נעדיף את זו עברה פונקציה העוצמה גדולה יותר.</p>	<p>בדיקת השערות: קיימות 2 השערות H0: (השערת האפס) ו-H1: (השערה אלטרנטיבית). קיימות 2 החלטות אפשריות: 1. דחיית H0. 2. אי דחיית H0. ההחלטה נעשית ע"י כלל החלטה: נקבע איזור דחייה R - תחום בו מחליטים לחדות את H0 והאזור המשלים אותו הוא איזור הקבלה.</p>
	H1 הנוכח	H0 הנוכח										
טעות מסוג 1	עוצמה	דחיית H0										
רמת ביטחון	טעות מסוג 2	קבלת H0										
<p>בדיקת השערות על תוחלת ללא הנחת נורמלי ושונות לא ידועה:</p> <p>1. מקרה חד צדדי: $x_1, \dots, x_n \sim F$</p> $R = \left\{ \frac{\bar{x} - \mu_0}{s/\sqrt{n}} > t_{(1-\alpha)}^{n-1} \right\}$ (ע"פ הטבלה) <p>2. מקרה דו צדדי - (ע"פ הטבלה)</p>	<p>בדיקת השערות על ערך התוחלת של מ"מ נורמלי - שונות ידועה:</p> <p>1. חד צדדי: $H0: \theta \leq \theta_0, H1: \theta > \theta_0$</p> <p>(מבחן ע"פ טבלה) אם $\leq$: $\bar{X} > \frac{\sigma \cdot Z_{1-\alpha}}{\sqrt{n}} + \theta_0$ נדחה את H0</p> <p>פונקציה עוצמה: $\Pi(\theta) = 1 - \Phi\left(Z_{1-\alpha} + \frac{\sqrt{n}(\theta_0 - \theta)}{\sigma}\right)$</p> <p>2. דו-צדדי: $H0: \theta = \theta_0, H1: \theta \neq \theta_0$ (מבחן ע"פ הטבלה)</p>	<p>סימון: ϕ - פונקציה התפלגות מצטברת של נורמלי סטנדרטי</p> $Z_{1-\alpha} = \phi^{-1}(1-\alpha)$ <p>אמד עקיב: $\hat{\theta}$ אמד עקיב ל-θ אם: $P_\theta(\hat{\theta} - \theta > \epsilon) \rightarrow 0$</p> <p>אם S אמד עקיב ל-$\sigma$ אזי: $\frac{\sqrt{n}(x - \mu)}{s} \xrightarrow{n \rightarrow \infty} N(0,1)$</p>										
<p>$X1 \sim pois(\lambda1), X2 \sim pois(\lambda2) \Leftarrow$ קיימות 2 השערות: $H0: \lambda1 = \lambda2$ $\Leftarrow H1: \lambda1 < \lambda2$</p> $\frac{X1 - X2 - (\lambda1 - \lambda2)}{\sqrt{x1 + x2}} \sim N(\lambda1 - \lambda2, \lambda1 + \lambda2)$	<p>מצייאת פונקציית עוצמה בהינתן איזור דחייה R:</p> <p>$\Pi(p) = Pp(R)$ נרצה להגיע לאחד הביטויים מהצורה:</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content;"> <p>בדיק ע"י חיבור וחסור שח המשתנה עליו מתבססות ההנחות והפרדה ל- גורמים</p> </div> $P_p\left(\frac{\sqrt{n}(x - \mu)}{\sigma} > c\right) = 1 - \phi(c)$ $P_p\left(\frac{\sum Xi - n\mu}{\sigma \cdot \sqrt{n}} < c\right) = \phi(c)$	<p>קביעת גודל המדגם: $x_1, \dots, x_n \sim F$</p> <p>ב"ת ו"ש"ה. עבוד מבחן חד צדדי מצא N גדול מספיק כך שיתקיים:</p> $n = \left[\frac{(Z_{\pi_0} + Z_{1-\alpha}) \cdot \sigma}{\mu_1 - \mu_0} \right]^2$ <p>$\pi(\mu_1) = \pi_0, \pi(\mu_0) = \alpha$</p>										
<p>השוואת תוחלות של 2 אוכלוסיות: נתונות 2 אוכלוסיות שונות:</p> <p>1. דגימה לא מזווגת (האוכלוסיות ב"ת האחת בשנייה): (ע"פ המקרים השונים בטבלה) פונקציית עוצמה:</p> $\Pi \approx 1 - \Phi\left(Z_{1-\alpha} + \frac{(\mu_2 - \mu_1)}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}\right)$ <p>2. דגימה מזווגת (האוכלוסיות תלויות האחת בשנייה) נגדיר: $v_i = x_i - y_i, cov(x_i, y_i) = a > 0$</p> $E(v_i) = \mu_1 - \mu_2, var(v_i) = \sigma_1^2 + \sigma_2^2 - 2a$ <p>H0: $E(v_i) \leq 0 \Leftarrow H0: \mu_1 \leq \mu_2$ H0: $E(v_i) > 0 \Leftarrow H0: \mu_1 > \mu_2$</p> <p>פונקציית עוצמה:</p> $\Pi \approx 1 - \Phi\left(Z_{1-\alpha} + \frac{(\mu_2 - \mu_1)\sqrt{n}}{\sqrt{\sigma_1^2 + \sigma_2^2 - 2a}}\right)$ $R = \left\{ (x, y) \mid \frac{\sqrt{n}(\bar{x} - \bar{y})}{\sqrt{\frac{\sum (v_i - \bar{v})^2}{n}}} > Z_{1-\alpha} \right\}$	<p>שלבים במתירת בעיית בדיקת השערות:</p> <ol style="list-style-type: none"> ניסוח השערות וקביעת נתונים (S) מצייאת סטטיסטי המבחן: ע"פ H0 והנתונים בודקים בטבלה מהו סטטיסטי המבחן (עמודה 2). $\leq$ מצייאת P value (ע"פ הטבלה המתאימה לסטטיסטי המבחן נמצא את $(1-\alpha)$) מצייאת הערך הקריטי - ע"פ H1 והעמודה האחרונה של הטבלה נמצא את הערך הקריטי עבורו נדחה את H0. נקבל: $X < C$ כאשר X הוא סטטיסטי המבחן ו-C הוא הערך הקריטי ביצוע כלל ההחלטה. הסקת מסקנות (במילים) 	<p>P-Value: בהינתן אוסף מבחנים ברמת מובהקות $0 < \alpha \leq 1$, עם איזור דחייה R_α נגדיר:</p> $P\_value(x) = \inf(\alpha \mid X \in R_\alpha)$ <p>($\Leftarrow$) ההסתברות לקבל את התוצאה שקיבלנו במדגם או קיצונית ממנה תחת H0.</p> <p>$\Leftarrow$ בהינתן מבחן ברמת מובהקות α: אם $P\_value < \alpha$ נדחה את H0</p> <p>$\Leftarrow$ בהינתן מבחן וערך סטטיסטי: מבחן דו-צדדי:</p> <p>ערך סטטיסטי $\leq Z_{1-\alpha/2} = P\_value = \alpha$ מבחן חד צדדי:</p> <p>ערך סטטיסטי $\leq Z_{1-\alpha/2} = P\_value - \alpha$ מקרה נורמלי:</p> <p>$P\_value = P_{H0}(Z > c) = 1 - \phi(c)$</p>										

רווח סמך / קבוצת סמך

הגדרה: $X \sim F_{\theta}$, $\theta \in A(x)$ היא קבי סמך ל- θ ברמת סמך $(1-\alpha) \cdot 100\%$ אם: $P_{\theta}(\theta \in A(x)) = 1 - \alpha$
 $A(x)$ – קבוצת סמך ברמת סמך $1-\alpha$.

• כאשר לקבוצת סמך צורת אינטרוול נאפיין את $A(x) = (L(x), U(x))$.

רווח סמך לתוחלת: $x_1, \dots, x_n \sim F$ ביית $E(X_i) = \theta$. נרצה רווח סמך ברמת סמך $(1-\alpha) \cdot 100\%$.

$$l = 2 \cdot Z_{1-\alpha/2} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}} - \bar{x}, \quad u = 2 \cdot Z_{1-\alpha/2} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}} + \bar{x}, \quad \theta \in (\bar{x} - Z_{1-\alpha/2} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}}, \bar{x} + Z_{1-\alpha/2} \cdot \frac{s}{\sqrt{n}})$$

• על מנת לקבל אורך רווח סמך ברווח מסויים נחלץ את n מהביטוי המיל.

דואליות בין רווח סמך ובדיקת השערות: $X \sim F_{\theta}$, נניח לכל השערה דו"צ קיים מבחן ברמת מובהקות α המבוסס על $A(x) = \{\theta_0 \mid X \notin R(\theta_0)\} \in R$ היא קבוצת סמך ברמת סמך $(1-\alpha) \cdot 100\%$. (אותו הדבר הפוך).

• שלבים במציאת רווח סמך (עבור פרמטר θ):

1. בחירת אמד $\hat{\theta}$ ל- θ .
2. בחירת פונקצייה $Q(\theta, \hat{\theta})$ ע"פ הטבלה (עמודה 2).
3. חישוב שברונים של $Q(X_{p1}, X_{p2})$ כך ש- $P2 - P1 = 1 - \alpha$. (בהתאם להתפלגות של Q).
4. כתיבת הדרישה בצורה הבאה: $P(X_{p1} \leq Q \leq X_{p2}) = 1 - \alpha$
5. חילוץ θ מהביטוי 4- וקבלת רווח סמך (לכתוב מילולית בסוף עבור איזה רמת סמך רווח הסמך התקבל).

התפלגויות הקשורות למ"מ נורמליים:

$$\sum_{i=1}^n z_i^2 = \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \mu_i}{\sigma_i} \right)^2 \sim \chi^2(n), \quad x_1, \dots, x_n \sim N(\mu, \sigma^2) - \chi^2$$

$$\frac{\sqrt{n}(\bar{x} - \mu)}{s} \sim t(n-1), \quad x_1, \dots, x_n \sim N(\mu, \sigma^2), \quad \frac{Z}{\sqrt{v/k}} \sim t(k) \Leftrightarrow v \sim \chi^2(k), Z \sim N(0,1) : t$$

$$\frac{u/m}{v/k} \sim F(m, k) \Leftrightarrow v \sim \chi^2(k), u \sim \chi^2(m) : F$$

נקודות חשובות לגבי רווח סמך:

- רמת ביטחון גדלה $\Leftrightarrow$ רווח סמך יגדל.
- מדגם גדול יותר $\Leftrightarrow$ רווח סמך יגדל.
- שונות קטנה יותר $\Leftrightarrow$ רווח סמך יקטן.
- כאשר $n < 30$ ניתן להניח נורמליות.
- אם $L \leq \theta \leq U$ ברמת סמך $1-\alpha$ אזי רמת הסמך ל- $g(\theta)$ ברמת סמך $1-\alpha$ הוא $g(L) \leq g(\theta) \leq g(U)$.
- קירוב של בינומי לנורמלי: $X \sim \text{bin}(n, p)$ אזי: $x \sim N(np, np(1-p))$
- כאשר המדגם הוא מדגם מזווג (2 אוכלוסיות כאשר האחת תלויה בשנייה) נגדיר: $D_i = X_i - Y_i$, האמד יהיה אמד לתוחלת של D_i . (בטבלה – paired observations).

אמידה בשיטת הריבועים הפחותים:

מחפשים את b_0 (אמד ל- β_0) ואת b_1 (אמד ל- β_1) כך שסכום הריבועיות של y מ-

$$\min \sum (y_i - [b_0 + b_1 x_i])^2$$

הוא מינימלי, כלומר: e_i הוא הסטייה של y_i מהקו שאמדנו. לעומת זאת ε_i הוא הסטייה של y_i מקו התוחלות האמיתי שאיננו יודעים אותו.

אמדי ריבועים פחותים:

$$\hat{\beta}_1 = b_1 = \frac{S_{xy}}{S_{xx}}, \quad \hat{\beta}_0 = b_0 = \bar{y} - \hat{\beta}_1 \bar{x}$$

$$\hat{\sigma}^2 = \frac{\sum e_i^2}{n-2} = \frac{1}{n-2} [S_{yy} - \hat{\beta}_1^2 S_{xx}]$$

$$S_{xy} = \sum (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y}) = \sum x_i y_i - n\bar{x}\bar{y}$$

$$S_{xx} = \sum (x_i - \bar{x})^2 = \sum x_i^2 - n\bar{x}^2$$

$$S_{yy} = \sum (y_i - \bar{y})^2 = \sum y_i^2 - n\bar{y}^2$$

קו הריבועים הפחותים: $\hat{y} = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 \cdot x$ (תמיד יעבור בנקודה $(\bar{x}, \bar{y})$).

בדיקת השערות:

השערת האפס	סטטיסטי המבחן	השערה אלטרנטיבית	אזור דחייה
$H_0: \beta_1 > 0$	$T = \frac{\hat{\beta}_1 - 0}{\hat{\sigma} / \sqrt{S_{xx}}}$	$H_1: \beta_1 > 0$	$T > t_{1-\alpha}^{(n-2)}$
		$H_1: \beta_1 < 0$	$T < t_{1-\alpha}^{(n-2)}$
		$H_1: \beta_1 \neq 0$	$ T > t_{1-\frac{\alpha}{2}}^{(n-2)}$

ההשערה $H_0: \beta_1 = 0$, לעומת $H_1: \beta_1 \neq 0$ בודקת את מבוהקות הרגרסיה

כאשר השונות של התצפיות שונות נשתמש בשיטת הנראות המקסימלית ולא בשיטת קו הריבועים הפחותים:

$$Y_i \sim N(\beta_0 + \beta_1 x_i, \sigma^2)$$

$$L(\beta_0, \beta_1) = \prod \left(\frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma^2}} \cdot e^{-\frac{(y_i - (\beta_0 + \beta_1 x_i))^2}{2\sigma^2}} \right)$$

הנראות על מנת להקל על החישוב. לאחר מכן נגזור ע"פ β_1 ו- β_0 , נשווה לאפס ונחלץ את המשתנים. נגזור שנית על מנת לוודא מקסימום.

$$\hat{\sigma}^2 = \frac{\sum (Y_i - \hat{Y}_i)^2}{n} \leq \hat{\theta} = (\hat{\beta}_0, \hat{\beta}_1, \hat{\sigma}^2)$$

(המשך):

אמידת תוחלת Y עבור X0 ורווח סמך α :

$$Y_0 \in [\hat{Y}_0 \pm \sigma \sqrt{\frac{1}{n} + \frac{(X_0 - \bar{X})^2}{S_{xx}}} \cdot Z_{1-\frac{\alpha}{2}}]$$

$$Y_0 \in [\hat{Y}_0 \pm \hat{\sigma} \sqrt{\frac{1}{n} + \frac{(X_0 - \bar{X})^2}{S_{xx}}} \cdot t_{1-\frac{\alpha}{2}}^{(n-2)}]$$

הסקה (בהנחת נורמליות Y_i):

$$\hat{\beta}_1 \sim N(\beta_1, \frac{\sigma^2}{S_{xx}}) \Rightarrow \frac{\hat{\beta}_1 - \beta_1}{\hat{\sigma}} \sqrt{S_{xx}} \sim t(n-2)$$

$$\hat{\beta}_0 \sim N(\beta_0, \frac{\sigma^2 \sum X_i^2}{n \cdot S_{xx}}) \Rightarrow \frac{\hat{\beta}_0 - \beta_0}{\sqrt{\frac{\hat{\sigma}^2 \sum x_i^2}{n S_{xx}}}} \sim t(n-2)$$

מכאן ניתן לחשב אמדים לשוניות של האמדים.

$$\hat{\sigma}^2 = \frac{\sum e_i^2}{n-2} \sim \frac{\sigma^2}{n-2} \chi^2(n-2) \Rightarrow \frac{(n-2)\hat{\sigma}^2}{\sigma^2} \sim \chi^2(n-2)$$

רווח סמך ל- β ברמת סמך $1-\alpha$:

$$\hat{\beta}_1 - t_{1-\frac{\alpha}{2}}^{(n-2)} \sqrt{\frac{\hat{\sigma}^2}{S_{xx}}} \leq \beta_1 \leq \hat{\beta}_1 + t_{1-\frac{\alpha}{2}}^{(n-2)} \sqrt{\frac{\hat{\sigma}^2}{S_{xx}}}$$

מקדם מתאם לינארי: $r = \frac{S_{xy}}{\sqrt{S_{xx}S_{yy}}} = \hat{\beta}_1 \sqrt{\frac{S_{xx}}{S_{yy}}}$

פרופורצית השונות המוסברת (כמה אחוז מהשונות במשתנה המוסבר Y מוסברת ע"י המשתנה המסביר X) r^2

רווח תחזית:

$$Y_0 \in [\hat{Y}_0 \pm \sigma \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{(X_0 - \bar{X})^2}{S_{xx}}} \cdot Z_{1-\alpha}]$$

$$Y_0 \in [\hat{Y}_0 \pm \hat{\sigma} \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{(X_0 - \bar{X})^2}{S_{xx}}} \cdot t_{1-\frac{\alpha}{2}}^{(n-2)}]$$

רווח הסמך מדבר על הנתונים שבגבולות המדגם בלבד. לעומת זאת רווח התחזית לא בהכרח מדבר על הטווח של המדגם.